

BEDREIGDE DIEREN

**De otter
Terug van weggeweest**

14 oktober

Bedreigde Dieren

Op 14 oktober 1996 publiceert de IUCN*, een internationale koepel van natuurorganisaties, haar eerste Rode Lijst van Bedreigde Diersoorten. Deze Rode Lijst is inmiddels een internationaal maatgevend overzicht van wereldwijd bedreigde dieren geworden. Ook in Nederland komen diersoorten voor die door wegebouw, voortschrijdende verstedelijking en vervuiling in het nauw gedreven worden. Diverse internationale en nationale organisaties proberen het tij te keren door middel van habitatbescherming (woon- en leefplek) en reddingsacties voor bepaalde diersoorten zoals de panda (internationaal) en de otter (nationaal). Bewustmaking is een belangrijk onderdeel van natuurbeschermingsprojecten. Deze lesbrief probeert op het niveau van de doelgroep bij te dragen aan bewustmaking en actiebereidheid van de leerlingen.

De lesbrief maakt deel uit van een kleine serie lesbrieven voor de middenbouw over dieren. Naast bedreigde dieren komen ook boerderijdieren en huisdieren aan bod.

* IUCN staat voor de International Union for the Conservation of Nature. Deze organisatie wordt ook wel the World Conservation Union genoemd. In het Nederlands wordt gewoon de afkortingsnaam IUCN gebruikt.

Doelstellingen

- De leerlingen begrijpen het concept 'bedreigde dieren'
- De leerlingen kunnen een aantal in Nederland bedreigde dieren noemen en een aantal oorzaken van bedreigingen aangeven
- De leerlingen nemen kennis van een aantal beschermende en preventieve maatregelen

Doelgroep

Leerlingen van de groepen 5 en 6 van het basisonderwijs (8-10 jaar)

Vakken en kerndoelen

Nederlandse taal

A: Domein mondelinge taalvaardigheid

2. De leerlingen kunnen vragen stellen om informatie te verzamelen over een door henzelf gekozen onderwerp, verslag uitbrengen, iets uitleggen en hun ervaringen, mening, waardering of afkeuring op persoonlijke wijze weergeven
3. De leerlingen kunnen bij het realiseren van het voorgaande in voorkomende situaties gebruik maken van communicatiemiddelen.

C: Domein schrijfvaardigheid

8. De leerlingen kunnen teksten schrijven, waarin zij hun eigen ervaringen, mening, waardering of afkeuring duidelijk weergeven

Aardrijkskunde

B: Domein ruimtelijke inrichting

2. De leerlingen kunnen de inrichtingselementen in hun eigen omgeving, die te maken hebben met het landschap, wonen, werken, verkeer, bestuur en levensbeschouwing, waarnemen, beschrijven en verklaren.

Milieu

21. De leerlingen kunnen de wisselwerking tussen mens en milieu uitleggen. Ze kunnen in dat verband voorbeelden geven van enerzijds de betekenissen van het milieu voor mensen in Nederland en in de rest van de wereld (schoonheid, gezondheid, rust, bron voor voedsel en energie) en anderzijds ingrepen van de mens op het milieu (middelen van bestaan, verkeer, infrastructuur). Ze kunnen voorbeelden geven van situaties waarin die wisselwerking leidt tot milieuproblemen: vervuiling, aantasting en uitputting.
22. De leerlingen kunnen met zorg omgaan met de natuur en zijn in staat om keuzes te maken waarbij het milieu een wezenlijke rol speelt.

Dank

Wij danken de volgende instellingen en personen voor het gebruik van illustratiemateriaal:

Vereniging Das & Boom:

- foto's van de dassen, dassenlandschap, padden en korenwolf.

Vogelbescherming Nederland:

- gruttokaart

Zeehondencreche Pieterburen:

- foto's van *Operatie Noordzee Netjes* en andere acties.

Stichting Otterstation Nederland:

- Niall Benvie voor de foto van de otter
- A. de Jongh voor de foto van het otterbord

Mevrouw Esther Landman:

- foto van baby Brit

WW

werkbladen

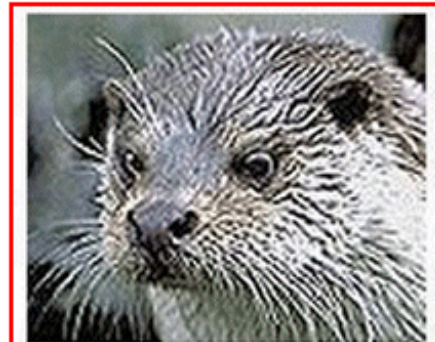

Wij staan op de Rode Lijst....

Wat bedoelen we met 'bedreigde dieren'?

Er komen in de wereld heel veel verschillende soorten dieren en planten voor. Ze leven in het water, in de bossen, in de weilanden, op de heide en in de woestijn, en in de lucht. Er is vrijwel geen plek op aarde waar geen dier of plant leeft of groeit. Maar er is in de hele wereld ook haast geen plek waar geen mensen wonen.....

We nemen steeds meer ruimte in en de dieren en planten moeten plaats maken. We eten ook heel veel dieren op, wilde en tamme. Van sommige diersoorten zijn er nog zo weinig over dat ze van de wereld dreigen te verdwijnen. Die dieren noemen we *bedreigde diersoorten*. Ook in Nederland heb je bedreigde diersoorten. Een voorbeeld daarvan is de otter.

HELP, ik ben een bedreigde diersoort

Ik ben in 1681 uitgestorven...

Dieren die helemaal zijn verdwenen, zijn *uitgestorven*. Diersoorten die uitgestorven zijn krijgen we nooit meer terug. Een bekend voorbeeld van een uitgestorven dier is de dodo.

De dodo was een vogel zonder vleugels. Het leefde op een onbewoond eiland. Toen de mensen het eiland rond 1600 ontdekten, begonnen ze het bos te kappen. De dodo had geen plek meer om te wonen. Ook brachten de mensen honden mee. De dodo's wisten niet dat mensen en honden gevaarlijk waren en al hadden ze het geweten, konden ze niet wegvliegen. Ze waren een gemakkelijke prooi.....

Er is een grote organisatie die bijhoudt hoeveel dieren er wereldwijd worden bedreigd. Deze organisatie heet de IUCN, vrij vertaald de Internationale Unie voor de Bescherming van de Natuur. Op 14 oktober 1966 publiceerde de IUCN de eerste *Rode Lijst* met daarop de namen van bedreigde diersoorten. Waarom ze de kleur rood gebruiken? Misschien geeft dit bord je een aanwijzing. Met de Rode Lijst wil de IUCN de mensen ook waarschuwen dat de dieren hoog nodig bescherming nodig hebben.

1. Leg in je eigen woorden uit wat met een *bedreigd dier* wordt bedoeld.
2. Binnen hoeveel jaar was de Dodo uitgestorven?
3. Welk dier staat op het waarschuwingsbord? Op het werkblad zeven kun je meer lezen over dit dier.
4. Waarom noemt de IUCN haar lijst een *rode lijst*?

Ik sta op de rode lijst.....

Op dit werkblad maak je kennis met een paar dieren die op de Rode Lijst staan. Lees maar eens wat ze ons te zeggen hebben.

Ik ben de Panda. Met mijn witte, wollige vacht en zwart omrande ogen ben ik de lieveling van het publiek. Mijn familie woont in de bossen in China. Daar worden veel bossen gekapt.

Ik sta op de Rode Lijst...

1. Ik sta op het logo van een grote dierenbeschermingsorganisatie. Weet je de naam van de organisatie? Je kunt het antwoord vinden op werkblad zeven.

Ik sta ook op de Rode Lijst...

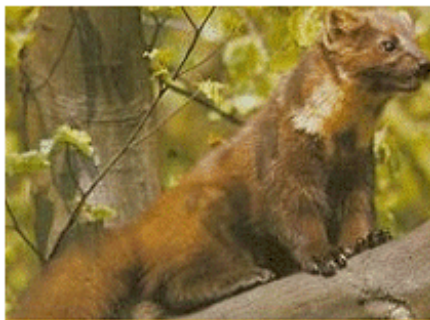
2. Mijn bijnaam is:
 - a. Grote Graaneter
 - b. Korenwolf
 - c. Plaagmuis

Ik ben de Europese hamster. Ik woon in de akkers van Limburg, eet graag graan en heb 'honger als een wolf'. De akkers verdwijnen: de mensen bouwen er huizen en wegen op, we zijn nog maar met heel weinig.....

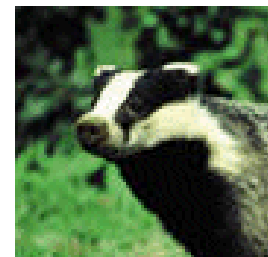
Ik ook ...

Ik ben de Vroedmeesterpad en draag mijn eieren op de rug mee. Mijn Limburgse bijnaam is Klingelkes, omdat mijn roep klinkt als klokjes. Dat had je vast niet gedacht van een pad! We wonen altijd in de buurt van schone waterpoelen. Daar zijn er steeds minder van.

En ik ...

Ik ben de boommarter. Ik leef in holen van bomen en ben een goede klimmer. Ik ben tegen het kappen van bossen! Vroeger werd er op me gejaagd omdat m'n vel, of pels, zo zacht en warm is. Mensen gebruiken het voor bont. Nu ben ik beschermd, maar nog wel zeldzaam.

Ik ben een das. Met mij gaat het nu iets beter.

3. Op de website van de vereniging Das en Boom vindt je een kaart van Nederland. In welk jaar waren er weinig dassen: 1900, in 1980 of nu? Welke kleur krijgt dat jaar? (ga naar <http://www.dasenboom.nl/das.html>)

We worden bedreigd door.....

De meeste bedreigingen voor dieren komen van mensen. Mensen gooien rotzooi om zich heen. Ze leggen gevaarlijke wegen aan. Ze bouwen overal huizen en industrieterreinen. Ze vervuilen het water met reusachtige olievlekken, noem maar op. Op dit werkblad zie je drie afbeeldingen. Achter elke afbeelding gaat een triest verhaal schuil...

Dit is Dodo de Dode Das.

Dit is de Zeta de Zielige Zeehond

Ik ben een (dom?) blondje met een bontje

1. Schrijf het verhaal (bijvoorbeeld voor in het schoolblad) over wat er met de dieren op de afbeeldingen is gebeurd en hoe het komt.
2. Kun je nog andere voorbeelden bedenken waar dieren door worden bedreigd?
3. Wat vindt je van het dragen van bont door mensen? Maken we het te bont?
4. Sommige wilde dieren zijn bedreigd geraakt omdat mensen er vroeger op hebben gejaagd voor luxeartikelen. Luxeartikelen zijn spullen die de mens niet echt nodig hebben om te overleven, maar gewoon leuk zijn om te kopen. Denk maar eens aan tassen van krokodillenleer en bontjassen.

Ga naar http://www.artis.nl/modules/opdrachten/e_bedrdieren_quiz.html

De dierentuin Artis heeft een *Bedreigde Dieren Quiz* gemaakt. Daar vindt je een paar voorbeelden van voorwerpen die van bedreigde dieren zijn gemaakt. Bezoek hun website en probeer de juiste naam bij de plaatjes te zetten.

Jou vind ik leuk, jou vind ik eng.....

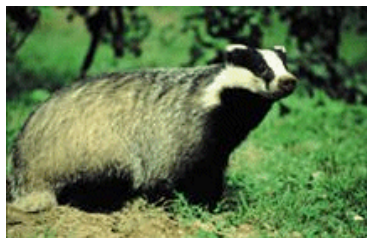
Dit werkblad gaat over lieve en enge bedreigde dieren. Welke dieren willen we helpen en welke niet?

Aaibare dieren

Sommige dieren vinden we lekker om vast te houden en te aaien, sommige niet. Een dier dat lekker aanvoelt heeft een hoge *aaibaarheid*.

Geelbuikvuurpad

Das

Hamster

1. Welk dier scoort het hoogst (5) in aaibaarheid, welk dier het laagst (1)
Geelbuikvuurpad	1 2 3 4 5
Das	1 2 3 4 5
Hamster	1 2 3 4 5

Dieren met een babyface

Dierenbabies doen het goed bij mensen, vooral als ze ons met grote 'smekende' ogen aankijken, zoals het jonge zeehondje op de foto. Onderzoekers denken dat mensen vooral dieren lief en aaibaar vinden die op mensenbabies lijken. Hoe zou dat komen denk je?

Enge dieren.....

Sommige dieren zijn bij mensen niet populair. Veel kinderen zijn bijvoorbeeld bang voor spinnen en slangen. Ook dieren waar we weinig van weten zijn vaak impopulair. Nachtdieren bijvoorbeeld. Dit zijn dieren die wakker zijn als de mensen slapen. Omdat we ze overdag niet zien, weten mensen weinig over hun leef en eetgewoontes. Zo denken de mensen vaak de engste dingen over een vleermuis. Jij ook?

Een vleermuis drinkt je bloed	WAAR of NIET WAAR?
Een vleermuis vliegt in je haar	WAAR of NIET WAAR?
- Noem een paar dieren die je eng vindt en geef aan waarom.
- Noem een paar dieren die jij heel aaibaar vindt en geef aan waarom.
Denk ook aan dieren als slangen en hagedissen, vissen en vogels.
- Natuurbeschermingsorganisaties klagen dat mensen alleen bedreigde dieren willen helpen die er lief en aaibaar uitzien. Maar wat denk je, hebben 'enge' dieren ook recht op bescherming?

Hoe kunnen we bedreigde dieren helpen?

In het vorige werkblad hebben we het gehad over aaibare en enge dieren. Zijn jullie het ermee eens dat alle soorten bedreigde dieren beschermd moeten worden? De volgende twee werkbladen vertellen iets over manieren waarop de dieren kunnen worden geholpen. Wie weet brengt het jou ook nog op goede ideeën.

Diervriendelijk landschap

Net zoals mensen hebben dieren ook 'woon- en werkruimte' nodig om te leven. Zo hebben bijvoorbeeld dassen holen nodig om hun jongen in groot te brengen, en boerenland om voedsel te zoeken. 'S nachts gaan vader en moeder das op zoek naar lekkere hapjes: glibberige kikkerdril, vette kevers, kronkelende regenwormen en sappige plantjes. Het liefst lopen ze dan in de bescherming van bosjes en houtwallen. Op de foto zie je zo'n houtwal. Het is eigenlijk een soort *groene weg*.

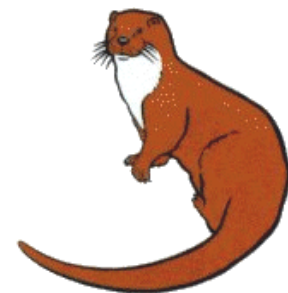
Dassen zijn heel sociaal, dat betekent dat ze in groepen bij elkaar wonen. Hun holen worden burchten genoemd. Je vindt ze in bosachtige stukjes landschap. De dassenburchten kunnen jarenlang door dezelfde dassenfamilie worden bewoond.

1. Wat zie je op de rechter afbeelding? Waar dient het voor, denk je?
2. Een van de manieren om dieren te helpen is om Nederland zo in te richten dat dieren er ook goed kunnen leven. Ontwerp je eigen dassenlandschap. Kijk naar de afbeeldingen om ideeën op te doen. Je kunt op de website van Das en Boom naar informatie zoeken. Als je de tekening naar de vereniging Das en Boom (<http://www.dasenboom.nl>) stuurt, kun je een *dassenknuffel* winnen. Het adres vindt je bij de links en bronnen.

Uitgestorven..... maar weer terug van weggeweest.

Soms gebeurt het dat een dier helemaal uit de vrije natuur verdwijnt. In Nederland waren vroeger veel otters. Tot ze helemaal verdwenen. Dat kwam door de jacht op hun vel voor bont. Maar gelukkig waren er nog wel otters in gevangenschap in dierentuinen. De jongen van die otters zijn weer teruggezet in het wild. *Herintroduceren* noemen ze dat met een deftig woord. Wil je meer weten over hoe dat ging? Op de website van het Otterstation Nederland verteld Otje de Otter over het leven van zijn familie. (kijk daarvoor op de website: http://www.terugkeer.nl/kinderen/index_1.html).

Ik ben, ahum, geherintroduceerd.

3. Otje de Otter is een dier dat in en rondom het water woont. In welk waterrijk gebied in Nederland is zijn soortgenoten van Otje weer teruggezet?

Acties!

Operatie Noordzee Netjes is een inzamelingsactie van de zeehondencreche in Pieterburen. Er doen steeds meer vissers aan mee en samen hebben ze al heel veel netten verzameld.

Deze kinderen hebben een eigen club opgericht. Ze organiseerden een rommelmarkt, het geld hebben ze aan de zeehondencreche geschonken.

Zeehond Mozes kwam in het net terecht en werd door vissers gered. Hij is inmiddels weer teruggezet in de zee.

Op de website <http://www.zeehondencreche.nl/dutch/> kun je meer te weten komen over Operatie Noordzee Netjes en acties van kinderen.

4. Leg aan anderen, bijvoorbeeld je ouders, familie of je groep, uit waarom er een inzamelingsactie is voor drijvende zwerfnetten.

Dit is het logo van de Rangerclub van het Wereld Natuur Fonds. Deze club voor kinderen zet zich in voor bedreigde diersoorten in de hele wereld. Je hebt vast wel eens gehoord van de neushoorn, de panda, de zeeschildpad, de walvis en de olifant. Allemaal dieren die bedreigd worden. Op <http://www.rangerclub.nl/> vindt je informatie over allerlei dingen die je kunt doen om deze dieren te helpen.

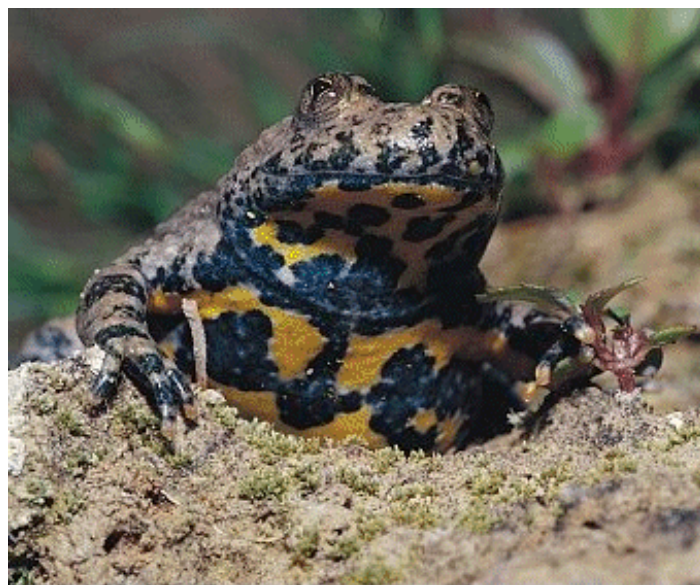
En mocht je 2 november 2003 nog niets te doen hebben: Het WNF organiseert een zeeschildpadden-herfstduik in de Noordzee. BRRRR!!! Koud, maar voor elke duik krijgt het fonds 5 euro.

5. Op deze twee werkbladen heb je kunnen lezen wat we kunnen doen om bedreigde dieren te helpen. Nu komt een moeilijke vraag: Er wordt gezegd dat 'voorkomen beter is dan genezen'. Wat is beter? Voorkomen dat dieren bedreigd raken of bedreigde dieren helpen?
6. Bij opdracht 1 op werkblad 4 heb je verteld wat er met de dieren op de foto is gebeurd. Wat zou er gedaan moeten worden om dit soort ongelukken te voorkomen?

H

Handleiding

**De Geelbuikvuurpad
Status op de Rode Lijst
Ernstig bedreigd**

Bedreigde dieren

Dit werkblad gaat in op het concept van bedreigde dieren. Er is een verschil tussen *individuele dieren* die bedreigd worden door een slechte behandeling en *dierensoorten* die dreigen te verdwijnen door menselijk handelen. Het eerste is onacceptabel gedrag van mensen tegenover dat individuele dier, het tweede is een bedreiging voor het voortbestaan van soorten, en daarmee de diversiteit van levensvormen. Diversiteit in soorten planten en dieren (in al hun samenhang) wordt gezien als een belangrijke bouwsteen voor het onderhoud van een gezonde leefomgeving voor de mens.

The World Conservation Union (IUCN) werd opgericht in 1948 en is een internationale koepel van bijna duizend natuurbeschermingsorganisaties. Door middel van de 'rode lijst' geeft de organisatie sinds 1966 een overzicht van wereldwijd bedreigde diersoorten. De meest recente uitgave bevat 11.167 soorten. Op de officiële site van de rode lijst worden onder het kopje 'Image Captions' een aantal bedreigde diersoorten toegelicht (<http://redlist.org/info/captions.html>).

1. De kinderen maken in hun uitleg het verschil tussen de slechte behandeling van het individuele dier en het verdwijnen van diersoorten.
2. De dodo stierf 80 jaar na z'n ontdekking door mensen uit.
3. Een otter. Het is het enige bord in z'n soort. De otter was in de vrije natuur verdwenen, maar is recentelijk geherintroduceerd in de Weerribben, in Overijssel.
4. De lesbrief legt een link tussen de kleur rood van gevaar en de Rode Lijst van de IUCN.

Ik sta op de Rode Lijst....

Er zijn diverse websites met informatie over bedreigde dieren. Deze zijn in het overzicht met links te vinden. De kinderen kunnen nog namen van andere bedreigde diersoorten opzoeken.

1. Het Wereld Natuur Fonds. De Panda is een 'ambassadeur' voor dierenbescherming. Mensen geven graag geld voor de bescherming van aansprekende en aaibare bedreigde dieren zoals de panda's, olifanten, orang-oetangs en chimpansees. Bescherming van de leefgebieden van deze *vlaggensoorten* (key-species) helpt ook mindere populaire bedreigde diersoorten, zoals slangen en spinnen in stand te houden.
2. De populaire naam van de Europese hamster is korenwolf. Het diertje leeft op de lössgronden in Limburg. Bij boeren was en is het diertje weinig populair, de bijnaam geeft al aan waarom. De korenwolf kwam uitgebreid in het nieuws toen een van z'n laatste leefgebieden dreigde te worden ontwikkeld voor bebouwing.
3. 1980. De kleur voor dat jaar op de kaart op de website is rood.

(bron: <http://www.dasenboom.nl/das.html>)

In de eerste helft van deze eeuw is op grote schaal jacht gemaakt op Nederlandse dassen. De stand daalde van meer dan 12.000 in 1900 naar ongeveer 1.200 in 1960. In 1947 is de das onder bescherming van de Jachtwet gebracht. Daarmee werd de dassenjacht stilgelegd. Alleen in geval van schade verleende de overheid een speciale vergunning om dassen te doden. Daarvan werd tot 1960 evenwel gretig gebruik gemaakt. In dat jaar stopte de overheid met de verstrekking van dergelijke vergunningen. In 1980 waren er in heel Nederland nog steeds maar 1.200 dassen. Het groeiende autoverkeer zorgde voor steeds meer verkeersslachtoffers en steeds meer leefgebied werd vernietigd. Op initiatief van Das en Boom heeft de rijksoverheid toen een beschermingsplan opgesteld om de das voor uitsterven te behoeden. Voorlopig lijkt dat gelukt. In 2000 is door Das en Boom de landelijke volkstelling onder dassen uitgevoerd in opdracht van de overheid, en het aantal dassen wordt op 3.000 geschat.

We worden bedreigd door...

Dit werkblad voert drie bedreigingen ten tonele. De kinderen kunnen in groepjes bespreken wat er op de afbeeldingen is gebeurd en hoe het komt. De opdracht kan aan het eind van de lesbrief uitgebreid worden met een oplossing (zie opdracht 6 van werkblad 7)

1. De bedreigingen op de afbeeldingen zijn verkeersslachtoffers, het gebruik van bont in de mode-industrie en zeehonden die in zwerfnetten verstrikt raken.
2. Andere bedreigingen zijn:

Verstedelijking en fragmentatie van leefgebied

Steeds meer natuur en groen worden opgeofferd aan uitbreiding van huizenbouw. Het overgebleven groen versnipperd (fragmentatie). Plant en diersoorten raken van elkaar geïsoleerd, en de vele wegen die hun leefgebied doorkruizen, eisen hun tol.

Vervuiling

Fabrieken en grote steden in heel Europa lozen hun afvalstoffen in de rivieren, waardoor deze vervuult raken. Vooral de Rijn, de Maas en de Schelde zijn - ondanks de strengere regelgeving en de maatregelen van veel industrieën - nog steeds ernstig vervuuld.

Verstoring

Een andere vorm van vervuiling is lawaai en verstoring. Vliegtuigen - vooral laagvliegende straaljagers - snel varende (plezier)jachten, surfers en kanoërs kunnen grote verstoring veroorzaken onder groepen dieren, zoals vogels en zeehonden. In natuurgebieden veroorzaken wandelaars met loslopende honden veel verstoring

Ontbossing

Wereldwijd is ontbossing de grootste bedreiging voor diersoorten. In Nederland speelde in de zomer van 2003 de discussie over een stuk bos van het pretpark de Efteling. Mochten er huizen in gebouwd worden (voor de noodzakelijke uitbreiding, volgens de Eftelingsdirectie) of moest het bos behouden voor de dieren (volgens milieu-actiegroepen). Kennisnet hield een enquête, die met een totaal aantal stemmen van 754 als volgt werd beantwoord:

Ja, de Efteling moet groter	33.0%
Nee, er leven dassen in het bos en die zijn belangrijker	26.7%
Nee, het bos is veel belangrijker	24.4%
Nee, de Efteling is al groot genoeg	15.4%

Wat zou een dergelijke enquête voor resultaat in uw klas/groep opleveren?

Gebruik van bedreigde dieren voor luxe-industrie en souvenirs.

In de jaren 70 werden vrouwen met bontmantels met verfspuitbussen bespoten. Een tijd was het not done om bont te dragen. Er kwamen regels tegen het gebruik van bont van dieren uit de vrije natuur. Maar nu is bont weer helemaal terug op de catwalk en in de winkels. In veel landen is beschermende regelgeving niet effectief, er worden nog steeds klemmen en vallen gezet. Het is soms moeilijk te controleren waar het bont en het leer vandaan komen. Van dieren uit de vrije natuur, van straat geplukte katten en honden, of van speciaal voor hun bont en leer gefokte dieren?

Toeristen dragen ook hun steentje bij: ze kopen souvenirs waarin producten van dieren zijn verwerkt, zoals krokodillenleren tassen, siervoorwerpen van koraal en beeldjes van tropisch hardhout. Het Wereld Natuurfonds heeft een actie *Kijken, Kijken, Niet Kopen* met tips welke souvenirs maar beter niet gekocht kunnen worden (<http://www.wnf.nl>)

3. Er is veel gedaan om te voorkomen dat dieren voor hun bont worden gedood door middel van vallen en klemmen. Veel boeren in Nederland zijn overgegaan op het fokken van pelsdieren. Alhoewel dierenorganisaties kritiek op deze ontwikkeling hebben, lijkt de consument weinig gevoelig voor hun argumentatie en wordt er zonder enig gewetensbezwaar bont en leer gedragen. Wat vinden kinderen ervan? Discussiepunten zouden kunnen zijn: Mag bont? Of maakt het een verschil waar het bont vandaan komt? Van dieren uit de vrije natuur of van dieren die voor hun pels worden gefokt? Wat vinden ze van kragen en manchetten afgezet met honden- en konijnenbont? Kopen ze kleren waar bont in verwerkt zit? Weten ze waar het bont vandaan komt?
4. Het juiste antwoord is: Afbeelding schoenen: krokodillenleer. Afbeelding hoed: vogelveren. Afbeelding hoed: panterhuid. Afbeelding motortank: slangenleer. Afbeelding jas: bont. Afbeelding piano-toetsen: ivoor, slagstanden van olifanten.

Jou vind ik leuk, jou vind ik eng.....

Het blijkt dat dieren met een hoge aaibaarheidsfactor eerder op onze bescherming kunnen rekenen, dan dieren met een minder hoge aaibaarheidsfactor. Met de opdrachten op dit werkblad kan worden geverifieerd in hoeverre dat ook voor uw leerlingen geldt.

1. Niet waar. Geen van de in Nederland levende vleermuizen drinken bloed.
Niet waar. Vleermuizen detecteren hun prooi (onder andere insecten) door middel van een sonarsysteem en weten prima onderscheid te maken tussen hun prooi en haar van mensen.
2. Maak een lijst van de diersoorten die de leerlingen eng vinden, en waarom de leerlingen die dieren eng vinden.
3. Maak een lijst van dieren die de leerlingen aaibaar vinden.
4. Gebruik opdracht 2 en 3 voor de discussie of enge dieren ook recht hebben op onze bescherming.

Hoe kunnen we dieren helpen?

We gaan er van uit dat leerlingen van oordeel zijn dat alle dieren recht hebben op bescherming.

1. Een dassentunnel. De aanleg van tunnels is een initiatief van Das en Boom en dient om de verkeerssterfte onder dassen te beperken. Schoorvoetend liet de overheid in de jaren tachtig de eerste dassentunnels aanleggen onder nieuwe autosnelwegen. Nu zijn dassentunnels gemeengoed en worden ze vooral aangelegd onder reeds bestaande wegen. Inmiddels liggen er ongeveer 600 dassentunnels in Nederland.
2. De tekening of collage van een diervriendelijk dassenlandschap zou uit de volgende componenten moeten bestaan: groene wegen, dassentunnel onder de wegen, gevarieerd landschap met bomen en struikjes, met ruimte voor een dassenburcht. De tekeningen kunnen gestuurd worden naar:

Vereniging Das en Boom, Ter attentie van Valentijn te Plate, Rijksstraatweg 174
6573 DG Beek-Ubbergen

3. In de Weerribben in Overijssel.
4. Veel zeedieren, zoals zeeschildpadden, dolfijnen en zeehonden raken verstrikt in zwerfnetten. Die netten worden achtergelaten door vissers. De dieren kunnen niet meer naar boven om adem te halen en verdrinken.
5. Het gezegde is 'voorkomen is beter dan genezen'. Hoe belangrijk het ook is dat we bedreigde dieren helpen, nog belangrijker is om te voorkomen dat dieren bedreigd raken. Overheid, (internationale) milieuorganisaties, consumenten, allemaal dragen we verantwoordelijkheid voor een diervriendelijk beleid.
6. Verkeersongelukken kunnen worden voorkomen door dassentunnels, wildviaducten, afrastering, maar ook betere landschapsplanning en de bereidheid van de mensen om ruimte met dieren te delen. Operatie Noordzee Netjes is een goed voorbeeld hoe er actie kan worden genomen tegen zwerfvuil.

Extra achtergrondinformatie

De bedreigde diersoorten zijn ingedeeld in de volgende categorieën:

Verdwenen / Ernstig bedreigd / Bedreigd / Kwetsbaar / Gevoelig / Niet bedreigd / Geen gegevens van bekend.

CITES

De internationale handel in wilde planten en dieren van bedreigde en kwetsbare soorten wordt gereguleerd door het Verdrag inzake de internationale handel in bedreigde soorten (CITES). De Nederlandse overheid wordt over aanvragen voor in- en uitvoer van zulke soorten geadviseerd door de wetenschappelijke CITES-Commissie. Het hoofd van de afdeling biodiversiteit van het Nederlands Comité voor IUCN is op persoonlijke titel lid van deze commissie.

Overheidsbeleid

<http://www.minInv.nl/thema/groen/ffwet/brochure/>

Op 25 mei 1998 werd de Flora- en faunawet aangenomen. De wet is inmiddels in werking getreden. Het doel van de Flora- en faunawet is het instandhouden van de planten- en diersoorten die in het wild voorkomen. Een tweede doel van de wet is dat élle in het wild levende planten en dieren in principe met rust worden gelaten, niet alleen de zeldzame soorten.

Waarde van dieren en zorgplicht

Een groot verschil van de Flora- en faunawet met de vorige wetten is de benadering van dieren. Voorheen werden dieren altijd bekeken vanuit het oogpunt van de mens. Ze waren nuttig, of mooi, of schadelijk. Nu worden dieren ook beschermd omdat hun bestaan op zichzelf waardevol is (dit wordt de intrinsieke waarde genoemd). Dus zonder te kijken wat die dieren voor de mens betekenen.

Vanuit dit idee is ook de zorgplichtbepaling ontstaan. In die bepaling staat: 'Een ieder neemt voldoende zorg in acht voor de in het wild levende dieren en planten, alsmede voor hun directe leefomgeving'. Dat geldt dus voor iedereen en voor alle Nederlandse soorten. Ook staat in de wet dat als je toch dieren moet bestrijden, je het welzijn van dieren niet onnodig aan mag tasten en dat je dieren niet onnodig mag laten lijden. Zo mag je bijvoorbeeld huismuizen - die zijn niet beschermd - bestrijden, maar alleen op een diervriendelijke manier. Dit geldt ook voor jagers, zij moeten er bij de jacht voor zorgen dat dieren niet onnodig lijden.

Bescherming van leefgebieden

Bij het beschermen van leefgebieden gaat het in de Flora- en faunawet om kleine gebieden. Voor grotere gebieden zoals Nationale Parken of beschermde natuurmonumenten is er de Natuurbeschermingswet. De kleine gebieden uit de Flora- en faunawet kunnen worden aangewezen als het gebied van groot belang is voor het voortbestaan van een planten- of diersoort. Een beschermd leefgebied is vaak heel klein, bijvoorbeeld een grot of een fort waar vleermuizen voorkomen, een plek in het bos waar veel orchideeën staan of een stadsmuur met muurhagedissen of muurplanten. De provincie kan zo'n gebied aanwijzen als beschermde leefomgeving, waardoor bepaalde handelingen verboden kunnen worden.

Meer informatie op internet

Werkblad: Wat bedoelen we met 'bedreigde dieren'?

<http://www.planet.nl/planet/show/id=359711/contentid=382822/sc=9e497f>
hotlinks/lijs organisaties die iets doen aan bedreigde dieren

<http://www.minInv.nl/infomart/regeling/cites/infirc22.pdf>
over CITES bedreigde diersoorten lijst.

Werkblad: Ik sta op de Rode Lijst...

<http://www.rivm.nl/milieuennatuurcompendium/nl/i-nl-1052-02.html>
o.a. index van bedreigde diersoorten onderverdeeld in de categorieën: Verdwenen / Ernstig bedreigd / Bedreigd / Kwetsbaar / Gevoelig / Niet bedreigd.

http://www.rivm.nl/milieuennatuurcompendium/nl/t-nl-1332-02-soortbeschermingsplannen_a.html
Soorten in beschermingsplannen

<http://home.conceptsf.nl/~pmaas/rea/uitgestorvendieren.htm>
Lijst van recentelijk uitgestorven dieren

Werkblad: We worden bedreigd door.....

http://www.artis.nl/modules/opdrachten/e_bedrdieren_quiz.html
De bedreigde dierenquiz

Werkblad: Jou vind ik leuk, jou vind ik eng...

<http://www.vleermuis.net/>
Informatie over vleermuizen

Werkblad: Hoe kunnen we bedreigde dieren helpen?

<http://www.zeehondencreche.nl/dutch/>
Onder andere informatie over *Operatie Noordzee Netjes* en andere acties.

<http://www.dasenboom.nl/bedreigdedieren.html>
Website van Das en Boom, met informatie over de hamster, das, amfibieën en marterachtigen, acties, fokprogramma's en dergelijke.

http://www.terugkeer.nl/kinderen/index_1.html
Op deze website maak je kennis met Otje de Otter

<http://www.grutto.nl/>
Informatie over de Actie *Houdt de Grutto* in de klas en de 'gruttoboer'.

<http://www.wnf.nl>

Ga naar de rangersite en neem kennis van acties voor bedreigde dieren in de wereld.

<http://www.korenwolf.nl/frameset.html>

Over fokprogramma met de korenwolf, biologie, winterslaap en dergelijke.

http://www.artis.nl/modules/e_bedrdieren_01.html

Website van Artis over onder andere bedreigde dieren en fokprogramma's.

<http://www.vogelbescherming.nl>

Websites met informatie over de kinderclub *Vroege Vogels*. Op deze site kun je ook een *grutto herkenningskaart* aanvragen

<http://www.tenan.vuurwerk.nl/>

Actie van scholen onderling om bedreigde diersoorten in kaart te brengen

Links met algemene informatie over dieren die in deze lesbrief worden genoemd:

<http://www.dierennatuur.nl/index.asp?ID=0>

Ontmoetingsplaats voor dierenvrienden

<http://mediatheek.thinkquest.nl/~kla012/t6/cannelton01.htm>

Website waar leerlingen gevraagd worden gedichten in te sturen

<http://home.hccnet.nl/aj.langbroek/SON-pg1.htm>

Website van Stichting Otterstation Nederland / Otterpark Aqualutra

<http://home.planet.nl/~weijd297/>

Informatie over vijverdieren: amfibieën, onder andere padden, met afbeeldingen